

Dimensionament de les Forces de Defensa de Catalunya I: la Força Naval

Consideracions prèvies

Aquest document no és un plantejament definitiu sobre la dimensió i el material de les futures branques de les Forces de Defensa de Catalunya, sinó una proposta orientativa, enllaçant amb els documents anteriorment publicats, especialment "Una anàlisi estratègica" i "Doctrina militar: desenvolupament d'un model propi".

Com que no volem fer futuribles sobre si les negociacions del material de defensa que correspon a Catalunya, ni al personal de les forces armades espanyoles que es vulgui integrar, aquest document només contempla els béns immobles del Ministeri de Defensa al Principat. Es parteix de 0 pel que fa a material i a personal.

La formació de comandaments també serà un factor que condicionarà el procés. Formar promocions de tropa i marineria, així com oficials de rangs bàsics (fins a OF-3), pot ser relativament senzill d'aconseguir amb els recursos adequats. Ara bé, cobrir determinades MOS¹ així com els oficials d'estat major i de comandaments més superiors requereix més temps. No es tracta només de superar un seguit de cursos, sinó també d'adquirir l'experiència imprescindible en les tasques pròpies de cada rang i especialitat.

Donada la voluntat d'evitar duplicitats i redundàncies, les Forces de Defensa de Catalunya es dotaran d'un únic Estat Major Conjunt, que combini els elements de les tres forces (terrestre, aèria i naval).

No farem esment del personal civil de suport (administració i serveis), doncs resulta difícil de dimensionar en un document d'aquest nivell i extensió.

La Força Naval

Partint de 0

L'enorme dependència del mar que té Catalunya (veure "Una anàlisi estratègica") ens obliga a treballar aquest camp des d'un primer moment. No obstant, ens trobem amb que al Principat, tot i disposar de dos grans ports com Barcelona i Tarragona, no disposa de bases navals (podeu consultar el web de l'Armada espanyola). Això, però, no és cap obstacle pel primer dels objectius: **controlar les aigües territorials i EEZ (Exclusive Economic Zone)**. Certament, tindrem uns primers anys en que haurem d'improvisar amb els recursos i personal disponible. Molt probablement, Mossos d'Esquadra, així com policies locals i portuàries hauran de sumar esforços en algun organisme temporal de seguretat marítima.

Però malgrat la temporalitat del que acabem d'esmentar, cal posar en marxa l'**Acadèmia Naval de Catalunya** ben aviat. En primer lloc, hem de formar un nucli d'oficials i sots-oficials, tant per generar el cos d'instructors com per també cobrir llocs operatius. S'haurà doncs, d'arribar a un tipus d'acord amb algun altre Estat² per la formació d'aquest nucli. Paral·lelament a la

1 Military Occupation Specialities: especialitats professionals militars.

2 Tant per la seva proximitat com, sobretot, per la seva experiència el Regne Unit seria el millor candidat.

generació d'aquest nucli s'hauran realitzar les obres de construcció de l'Acadèmia. Personal i infraestructura haurien d'estar a punt en un termini no superior a tres anys. Cal dir també, que **el personal instructor s'alternarà de forma rotativa en llocs operatius** per garantir així una transmissió bidireccional entre formació i experiència. Inicialment l'Acadèmia Naval haurà de combinar el nucli inicial amb assessors estrangers pels camps més especialitzats, però l'objectiu a mig i llarg termini és que tot el personal instructor sigui sorgit de la pròpia Força Naval³.

La primera de les unitats operatives a crear per la fase que tractem és el **Comandament de Patrulla Litoral**. Les seves funcions seran:

- Defensa de les aigües territorials
- Protecció de la infraestructura portuària
- Control d'activitats marítimes il·lícites (contraban, narcotràfic, etc.)
- Salvament marítim
- Suport contra catàstrofes (vessaments de substàncies contaminants, etc.)

Per fer-ho s'haurà de dotar dels següents elements:

- Centre de Comandament i Control
- 3-4 patrulleres d'altura OPV⁴
- 2-3 patrulleres litorals FPC⁵
- 4-6 aeronaus no tripulades UAV
- 4-6 embarcacions no tripulades USV⁶
- 1 Remolcador d'altura

El Centre de Comandament i Control (C²), rebrà, processarà i distribuirà la informació que li arribi des dels diferents vectors per tal de respondre a les diferents contingències de la forma més ràpida possible. Controlarà directament els sistemes de vigilància no tripulats (UAV i USV), sense exclusió que pugui transferir-ne el control a les patrulleres d'altura (OPV). Respecte a aquestes naus, la xifra donada és pel motiu de mantenir-se sempre com a mínim una en patrulla. No es tracta només de garantir una unitat en missió els 365 dies l'any, també es tracta de possibilitar que els alumnes de l'Acadèmia Naval tinguin una plataforma de pràctiques disponible constantment. Si bé poden semblar redundants amb les OPV, les FPC seran reservades per a missions que requereixin una reacció ràpida, com ara la intercepció de llanxes o naus que necessitin auxili immediat. Pel que fa als sistemes no tripulats, tant aeris com marítics, la xifra donada respon a la necessitat irrenunciable de disposar d'una monitorització constant de les aigües territorials. Val a dir també que els progressos en robòtica de la indústria i les universitats catalanes ens garantirien una menor dependència en aquest camp. Alhora, també ens permetria estalviar en personal. Finalment, el remolcador d'altura serà el

3 Això no exclou poder realitzar intercanvis amb forces navals d'altres països.

4 Offshore Patrol Vessel: recordem que no només es limitaran a les aigües territorials i zona contigua, sinó també a la Zona Econòmica Exclusiva. Per exemple classe *L'Adroit*, de 1.450 Tm de desplaçament.

5 Fast Patrol Craft: n'hi ha una varietat molt àmplia, però classes com la *Dvora* israeliana (45-60 Tm) o la *Skjold* (274 Tm) noruega s'adaptarien a les nostres necessitats.

6 Unmanned Surface Vessels: les tasques més rutinàries de vigilància de ports, així com els seus canals d'aproximació i sortida, poden ser encomanades perfectament a sistemes no tripulats.

responsable tant de l'auxili de naus de grans dimensions, com del desplegament de sistemes de protecció contra vessaments tòxics.

Aquesta primera fase, que ens pot comportar uns 10 anys a partir de la independència, ens assegurarà no només la "primera pedra" de la Força Naval, sinó el *know-how* necessari per iniciar les següents fases. Calculem que entre l'Acadèmia Naval, el Comandament de Patrulla Litoral, així com el personal de serveis a terra, el personal necessari rondarà els 600 efectius entre oficials i marineria. A efectes administratius, la Força Naval es dividirà en tres zones: Sud (Tarragona i Terres de l'Ebre), Centre (del Garraf al Maresme) i Nord (de la Selva fins l'Alt Empordà). Aquestes divisions no són "jurisdiccions", una nau basada a Barcelona pot patrullar el Delta de l'Ebre si així li és assignat.

La Mediterrània

Un cop assegurat el control de les nostres aigües territorials⁷ hem de fer un salt tant qualitatiu com quantitatiu. Tal com plantejàvem en els anteriors documents, la Mediterrània és el nostre marc estratègic. Afortunadament, bona part dels nostres interessos estratègics són compartits pels països de l'Europa mediterrània, cosa que ens permet mancomunat esforços per la defensa col·lectiva, tot estalviant recursos. En l'àmbit marítim concretament, la principal garantia d'estabilitat és la **SNMG2** (*Standing NATO Maritime Group 2*; anteriorment *Standing Naval Force Mediterranean*), element de la **NRF** (*NATO Response Force*). A banda de la capacitat dissuasiva permanent que comporta, en temps de pau la SNMG2 també està capacitada per operacions militars diferents a la guerra (MOOTW: *Military Operations Other Than War*), com són la lluita contra la pirateria. Alhora, constitueix d'un marc de cooperació comú per la formació i la millora de la interoperabilitat. En menor mesura, també ens convindria participar al **SNMCMG2** (*Standing NATO Mine Countermeasures Group 2*). Les mines, al llarg de la història naval, han representat una amenaça molt seriosa. Encara avui, constitueixen una alternativa atractiva i de baix cost, a l'abast d'estats hostils o grups terroristes. Amb el volum de trànsit marítim de la Mediterrània, cal una garantia per poder contrarestar aquesta amenaça ràpidament en cas de presentar-se. Ara bé, com en totes les institucions internacionals, gaudir dels seus beneficis comporta també obligacions.

Per poder participar en les institucions esmentades ens caldrà dotar-nos d'una nova divisió de la Força Naval: el **Comandament d'Escorta**⁸. Les seves funcions seran:

- ASW (Anti-submarine Warfare)
- ASuW⁹ (Anti-Surface Warfare)
- AAW¹⁰ (Anti Air Warfare)

7 Un fet que, recordem-ho, és també una obligació vers la comunitat internacional, doncs no hem d'esperar cap mena de reconeixement si no ens fem càrrec de la seguretat i la defensa del nostre territori.

8 Emprem el terme "Escorta" en un sentit més ampli que no només la lluita antisubmarina. Agafem el sentit que li donen la Força Naval d'Auto-Defensa del Japó, per referir-se a les seves flotilles de destructors.

9 El nostre marc estratègic no ens ha de fer pensar en un enfrontament convencional entre unitats de superfície, sinó més aviat conflictes asimètrics. En aquest aspecte, caldrà treballar molt la preparació contra "*swarm attacks*" realitzats amb llanxes ràpides.

10 Si bé la possibilitat d'enfrontar-nos a atacs aeris a la Mediterrània és pràcticament nul·la, no hem d'oblidar que la proliferació de míssils antivaixell és una amenaça seriosa. Recordem l'atac de Hesbol·là amb un míssil *Silkworm* contra una corbeta israeliana el 2006 a tall d'exemple.

- MOOTW

Per fer-ho s'haurà de dotar dels següents elements i efectius:

- Quarter d'Operacions Navals: 200 persones
- 3-4 Corbetes polivalents: 360 persones
- Flotilla Auxiliar: 300 persones

El **Quarter d'Operacions Navals**, representa un graó més que el Centre de Comandament i Control del Comandament de Patrulla Litoral. A banda de les funcions esmentades anteriorment també assumirà la planificació dels desplegaments, així com el seu seguiment. Això s'haurà de realitzar alhora, en coordinació amb l'*Allied Joint Command Naples*. A ningú se li escapa que en aquest nivell caldrà disposar ja d'oficials superiors i d'Estat Major. Òbviament, amb una experiència de 10 anys al darrera, l'Acadèmia Naval ja podrà començar a impartir aquests cursos, sense exclusió de poder realitzar-ne a d'altres acadèmies a l'estranger. L'adquisició de **corbetes**, enlloc d'unitats de superfície majors com ara fragates o destructors, respon a la voluntat de dimensionar les nostres forces a un espectre de conflicte realista. A la vegada, les característiques d'aquest tipus de naus¹¹, les fan adaptables a bona part dels ports catalans sense necessitat de més obres que les corresponents a l'adaptació i redistribució de l'espai¹². Pel que fa a la **Flotilla Auxiliar**, no és quelcom en absolut accessori. Si, com hem dit, volem participar al SNMG2, caldrà que les nostres unitats passin perllongats períodes navegant. No poden estar anant i tornant dels nostres ports per abastir-se. Igual que les nostres corbetes poden ser proveïdes en alta mar pels nostres aliats, nosaltres també ho haurem de fer, per la lògica **reciprocitat** entre aliats. Les naus a adquirir serien: un petrolier d'esquadra¹³ i un buc logístic¹⁴.

Hem fet esment també del **SNMCMG2**. Participar-hi o no és un debat que preferim deixar obert pel fet que s'està progressant en el camp de les naus multi-rol, que gràcies a sistemes modulars poden tenir diverses configuracions per missions concretes¹⁵. El que sí que ha de disposar de forma ineludible la Força Naval és d'equips EOD (*Explosive Ordnance Disposal*), preparats per desactivar càrregues explosives situades en vaixells. En cap cas es pretén suplantar a les unitats especialistes en aquest camp de la Força Terrestre, però cal tenir present la complexitat de realitzar aquestes tasques a bord d'una nau o sota l'aigua.

El nostre càlcul ens porta a la conclusió que, en acabar aquesta fase (d'entre 10-15 anys), la Força Naval haurà d'ampliar-se en 1.100 efectius més, totalitzant-ne 1.700 entre oficials i

11 Amb un desplaçament no superior a 1.000 – 1.200 tones, uns 80-100 metres d'eslora i 3 metres de calat. Un exemple podria ser la classe *Visby* noruega.

12 No hem d'oblidar, d'altra banda, que les empreses de manteniment d'embarcacions a Catalunya (amb una excepció), estan enfocades al camp dels iots com a màxim.

13 Generalment anomenats *Fleet Tankers*, es diferencien dels petrolers convencionals en que aquests estan concebuts per al reabastament de naus en transit. Aquest tipus d'operacions requereixen d'una tecnologia i entrenament complexes, doncs les naus han de mantenir rumb paral·lels a molt curta distància. Realitzar un reabastament amb les naus aturades és inconcebible, doncs es dona per descomptat que no se li posaran les coses fàcils a l'adversari.

14 Podem aplicar les mateixes consideracions que respecte als petrolers d'esquadra. En aquest cas però, el buc logístic ha de ser de multi-càrrega: provisions, recanvis, munició...

15 Un exemple, tot i que de dimensions excessives per les nostres necessitats, són els nous *Littoral Combat Ships* nord-americans. Amb aquests es pretén unificar les funcions dels vaixells pesca-mines (MCM), fragates llança-míssils (FFG) i "cutters" d'alta mar de la US Coast Guard.

marineria. Ara bé, amb el temps que haurà passat també podrem implementar el sistema de reservistes. Això ens permetrà d'ampliar o contraure la plantilla en funció de les necessitats i, per descomptat, reforçar els vincles entre forces armades i societat.

L'Atlàntic i l'Índic

Certament, tots aquells escenaris que vagin més enllà dels límits marcats per Gibraltar i Suez poden resultar-nos estranys. Tanmateix, un cop consolidada la defensa de les aigües territorials i la presència en la nostra zona d'interès estratègic més immediat, la Mediterrània, en un termini de 10-15 anys, caldria plantejar-se la necessitat de projectar una força, en un context multinacional, com a contribució a la pau i la seguretat mundials i com a exercici de responsabilitat i solidaritat vers els nostres aliats, ja que de forma intermitent es poden donar situacions que requereixin la nostra intervenció, per exemple col·laborant en la lluita contra la pirateria a les costes de Somàlia, o evacuant civils al Golf de Guinea, per això hem de pensar en com respondre a aquesta mena de contingències.

Volem deixar clar que en aquests escenaris només ens hi podrem plantejar actuar havent consolidat les fases anteriors i, per descomptat, tenint una política de personal i "procurement" que respongui a les necessitats reals. D'altra banda, algunes de les unitats que haurem creat, ens podran servir per aquesta fase. Tot seguit ho desgranem:

Creació del **Comandament Expedicionari**. S'haurà de dotar de:

- Quarter General Conjunt Expedicionari
- 1 MRV¹⁶
- 1 Corbeta (comissionada del Grup d'Escorta) i/o 1 OPV (comissionada del Comandament de Patrulla Litoral)
- Suport logístic¹⁷

El **Quarter General Conjunt Expedicionari (JEHQ)**, de les sigles en anglès, serà una unitat de dimensió companyia responsable de les tasques C⁴ (Command & Control, Computers & Communications). Aquest ha de ser format per membres de les 3 branques (Força Naval + Força Terrestre + Força Aèria), cosa que obligarà a un entrenament conjunt previ durant anys¹⁸. Serà una unitat amb disponibilitat per ser desplegada amb una alerta prèvia de 24 hores. En les primeres fases de les operacions actuarà des de la nau de comandament (veure MRV) tot i que podrà traslladar-se a emplaçaments a terra proporcionats per la Força Terrestre (recordem que és una unitat conjunta).

Malgrat que el concepte **Multirole Vessel (MRV)** pot semblar una mica abstracte pels no-iniciats aquest cada cop agafa més força donada la proliferació de conflictes no convencionals. Hem agafat com a referent les fragates de la classe *Absalon*¹⁹ de la Marina Reial Danesa, doncs

16 Multi Role Vessel.

17 Ja sigui comissionant alguna de les unitats de la Flotilla Auxiliar o bé noliejant temporalment naus civils.

18 No ho hem comentat abans però es dóna per descomptat que tots els oficials i sots-oficials parlen un anglès equivalent al NATO Level 4.

19 6.300 tones de desplaçament, 137 m d'eslora, 19,5m de mànega i 6,3 de calat. Disposa d'espai interior per allotjar 70 efectius de forma permanent (a més dels 100 de tripulació), i situant-hi mòduls se'n hi podrien encabir 130 més temporalment (ideal per allotjar el JEHQ). A més les seves cobertes interiors tenen 915 m² per material. Amb una rampa retràctil a popa, pot actuar també com

creiem que és el que més s'ajusta a les nostres necessitats, ja que és una nau acomodable als principals ports de Catalunya²⁰. Reiterem però, que no es tracta d'una proposta definitiva, i que la política d'adquisició de material sempre haurà de ser ben planificada i realista.

La protecció del grup expedicionari, a banda del **MRV**, aniria a càrrec d'elements ja existents. En funció del grau d'intensitat del conflicte s'hi assignarien corbetes o OPV²¹. No hem d'oblidar en cap moment que aquestes operacions seran realitzades amb els nostres aliats, amb els qui també compartirem la logística.

Pel que fa al personal, la dotació necessària (tinguem present que el JEHQ és conjunt), no excediria ens 300 efectius. Això situaria la xifra total de la Força Naval en 2.000 homes i dones, tenint també present que podrà dimensionar-se a l'alça o a la baixa gràcies al sistema de reservistes. No hem computat però el personal civil del suport logístic, doncs aquest pot variar en funció de les missions i de les naus civils noliejades.

ANC - Defensa

ho faria una nau RO-RO (*roll-on roll-off*). Tampoc cal menystenir les seves capacitats per operacions convencionals: 8 míssils *Harpoon*, 36 ESSM per la defensa antiaèria, torpedes MU90, dues peces de 35 mm i una de 127mm. Disposa també de coberta d'envol i hangar per helicòpters, així com llanxes SRC-90E per la inserció de forces especials.

20 A banda de Barcelona i Tarragona, Palamós i Vilanova i la Geltrú podrien allotjar-la en cas de ser necessari.

21 El fet de dimensionar la força d'OPV per damunt de les 3 unitats (xifra mínima per poder tenir-ne sempre una en patrulla), també respon a aquest criteri: deixar-ne una disponible per operacions expedicionàries.